

d.o.o. : s.p.

Mag. Branko Mayr, dipl.oec., p.r.
Nataša Zupanič, dipl.oec.

1. Uvod

Pri odločanju o pravno organizacijskem okviru opravljanja podjetniške dejavnosti se lahko odločamo tudi med d.o.o. (družba z omejeno odgovornostjo) in s.p. (samostojni podjetnik). Katera oblika poslovanja je ustrežnejša, d.o.o. ali s.p.? V nekaterih primerih je to d.o.o., v drugih pa s.p.. Enoznačnega, splošno veljavnega odgovora ne poznamo.

Iz analize razlogov oblikovanja ene ali druge oblike smo povzeli ključne dejavnike, ki so vplivali na odločitev. Tako je organizacijska oblika najpogosteje odvisna od dejavnosti, ki se bo opravljala, obsega poslovanja, sposobnosti preskrbe potrebnih sredstev, števila zaposlenih in politike zaposlovanja, tveganja dejavnosti, razvojnih možnosti, davčnih posebnosti in podobno.

Vseh dejavnikov je veliko. Nekateri so bili odločilni le v enem primeru. Zato smo povzeli tiste, ki so najpogosteje vplivali na odločitev o eni ali drugi organizacijski obliki. Pa tudi tukaj ni pravila, saj so primeri, da je določena vsebina pri enem podjetniku narekovala odločitev za d.o.o., pri drugem pa odločitev za s.p..

Zato menimo, da prikazani dejavniki predstavljajo le napotek o možnih razlogih oblikovanja ene ali druge organizacijske oblike.

2. Družba z omejeno odgovornostjo ali samostojni podjetnik

Odločili smo se, da bomo obravnavane dejavnike prikazali primerjalno. V enem stolpcu smo prikazali značilnosti oblike s.p., v drugem pa d.o.o.. Prikazani dejavniki niso analitično razdelani. Pred njihovo uporabo je potrebna podrobnejša razčlenitev.

Na oblikovano odločitev lahko vpliva samo eden ali pa skupina dejavnikov. Tako so bili pogosti primeri, da večina dejavnikov govori v prid oblikovanju d.o.o., ustanovitelj pa ni razpolagal z zadostnimi sredstvi za zagotovitev predpisanega osnovnega kapitala in se je zato odločil za s.p.. Seznam ni popoln in predstavlja izbor avtorjev. Prepričani smo, da bo, tudi takšen kot je, koristen.

Osnovni kapital in ustanovitelji

Podjetje potrebuje za poslovanje sredstva. Sredstva se lahko financirajo iz lastniških ali tujih virov. Kapital je oblika lastniškega financiranja podjetja. Osnovni kapital je kapital, ki ga ustanovitelji vložijo v gospodarsko družbo ob njeni ustanovitvi in ga vpišejo v register podjetij. Ločiti je treba med predpisanim in potrebnim obsegom kapitala. Pod predpisanim pojmuje najmanjši predpisani obseg kapitala potreben za oblikovanje določene organizacijske oblike. Predpisani obseg kapitala le izjemoma predstavlja poslovno potrebni kapital, ki predstavlja obseg kapitala, ki ga mora lastnik (lastniki) zagotoviti za nemoteno opravljanje dejavnosti.

Pri odločanju o obliki organiziranosti običajno obravnavamo le predpisani obseg kapitala (osnovni kapital). Prav predpisani obseg kapitala je bil pogosto odločilen pri oblikovanju določene organizacijske oblike (v primeru, ko lastnik nima dovolj lastnih sredstev, se je pogosto odločal za organizacijsko obliko s.p.).

S.P.	D.O.O.
<p>Za registracijo oblike s.p. ni potrebno izkazati osnovnega kapitala.</p> <p>Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. S.p. ni pravna oseba.</p>	<p>Pri ustanovitvi d.o.o. je potrebno izkazati oblikovanje osnovnega kapitala. <i>Osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov. Višino osnovnega kapitala predpisuje Zakon o gospodarskih družbah. Zaradi inflacije je bil predpisani znesek 1.500.000 SIT z Odlokom vlade Republike Slovenije povečan na 2.100.000. Osnovni kapital je lahko vložen tudi v materialni obliki. Pri tem pa mora znašati gotovinsko vplačilo 1/3 osnovnega kapitala oziroma najmanj 1.100.000 SIT. Minimalni posamični vložek pa mora biti najmanj 14.000 SIT.</i></p> <p>Gospodarska družba pa je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.</p> <p>Praviloma je več ustanoviteljev, ki pogosto v podjetju opravljajo različne aktivnosti (partnerji)</p>

Sredstva oziroma premoženje

Vsako podjetje potrebuje za svoje poslovanje sredstva (govorimo lahko tudi o premoženju podjetja, ki ga predstavljajo: nepremičnine, oprema, zaloge, terjatve, denar itd.). Obseg sredstev je odvisen od dejavnosti in obsega poslovanja. Pogosto je odločilna lastnina nad sredstvi.

S.P.	D.O.O.
<p>Potrebna sredstva priskrbi podjetnik. Sredstva so last podjetnika.</p>	<p>Potrebna sredstva pridobi gospodarska družba. Vir financiranja so vloženi osnovni kapital in drugi viri financiranja (presežek vplačanega kapitala, posojila, dobavitelji itd.). Sredstva so last družbe.</p>

Dejavnost

Vsebina dejavnosti je pomembna pri izboru organizacijske oblike. Pri nekaterih dejavnostih je organizacijska oblika že skoraj pravilo, pri drugih pa je odvisna od primera do primera. Potrebno jo je povezati še z drugimi dejavniki, na primer obseg poslovanja ipd. Izkušnje kažejo, da se lastniki pri storitvenih dejavnosti servisiranja, opravljanja gostinskih storitev v manjšem obsegu pogosto odločajo za obliko s.p., nasprotno pa pri proizvodnih dejavnostih, trgovini na veliko, gostinski dejavnosti v večjem obsegu in podobno oblikujejo d.o.o.. Sklenemo lahko, da vsebina dejavnosti, povezana s prikazanimi dejavniki, vpliva na izbor oblike organiziranosti. Povzemamo nekaj vplivov na odločitev:

S.P.	D.O.O.
OBSEG POSLOVANJA: majhen	OBSEG POSLOVANJA: velik
VRSTA DEJAVNOSTI: Drobno gospodarstvo (obrne storitve, gostilne, bifeji, trgovina na drobno, turistične agencije, intelektualne storitve, odvetništvo, notarstvo ipd.)	VRSTA DEJAVNOSTI: Proizvodnja, proizvodne storitve, trgovina na veliko in drobno, nekatere intelektualne storitve in podobno (praviloma vse v večjih obsegih poslovanja)
RAZVOJNE MOŽNOSTI: omejene razvojne možnosti	RAZVOJNE MOŽNOSTI: razvojne možnosti so velike
TVEGANJE POVEZANO Z DEJAVNOSTJO: praviloma netvegano	TVEGANJE POVEZANO Z DEJAVNOSTJO: poudarjeno tveganje
ZAPOSLOVANJE: Malo zaposlenih (pogosto družinska podjetja)	ZAPOSLOVANJE: Veliko zaposlenih

Odgovornost za obveznosti

Ta dejavnik je eden odločujočih. Podjetniki želijo zmanjšati osebno odgovornost. Zato se pri tveganih dejavnosti praviloma odločajo za d.o.o.. Na odločitev torej vpliva odgovornost za obveznosti podjetja, ki je:

S.P.	D.O.O.
<p>Podjetnik je fizična oseba, ki odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem, kar pomeni tako s poslovnim, kot s tistim, ki ga uporablja za svoje osebne namene – zasebnim premoženjem. Iz tega izhaja, da podjetnik nima ločenega poslovnega in zasebnega premoženja.</p>	<p>Za obveznosti odgovarja družba (d.o.o.) z vsem svojim premoženjem, medtem ko družbeniki za obveznosti odgovarjajo le s svojim deležem v celotnem kapitalu d.o.o. (v primeru stečaja izgubijo svoj vložek - kapital).</p> <p>Opozoriti velja še na posojila lastnikov d.o.o. svojemu d.o.o.-ju. V izjemnih primerih je možno, da ta posojila delijo usodo kapitala, kar pomeni, da lastniki odgovarjajo za obveznosti svojega podjetja tudi s temi posojili.</p>

Poslovanje z denarnimi sredstvi

Kako razpolagati z denarjem? Odgovor je odvisen od določil, ki regulirajo poslovanje z denarjem. Nedvomno velja, da lastnik lažje razpolaga z denarjem v okviru s.p. kakor pa v okviru d.o.o..

S.P.	D.O.O.
<p>S.P. ima praviloma odprt žiro račun pri poslovni banki. Obseg poslovanja z gotovino ni omejen.</p> <p>Pogosto prihaja do mešanja zasebnega denarja in denarja povezanega z opravljanjem podjetniške dejavnosti.</p>	<p>D.o.o. posluje preko žiro računa, ki ga vodi Agencija za plačilni promet. Obseg poslovanja z gotovino je omejen. Praviloma se posluje preko žiro računa.</p> <p>Izplačila podjetniku morajo biti utemeljena.</p>

Poslovne knjige in evidence

Vodenje evidenc in stroški, povezani z njihovim vodenjem, so v nekaterih primerih vplivali na odločitve. Tako se pri manjšem obsegu dejavnosti (drobne storitve, gostinski lokali ipd.), tudi zaradi enostavnosti vodenja poslovnih knjig odločamo za s.p.. V primeru, da se obseg dejavnosti poveča, pa so razlike majhne in ta element ni več pomemben.

Sistem vodenja poslovnih knjig:

S.P.	D.O.O.
<p>Samostojni podjetniki vodijo poslovne knjige po sistemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dvostavnega knjigovodstva, kot je predviden za gospodarske družbe ali • enostavnega knjigovodstva. <p>Enostavno knjigovodstvo vodijo v primerih, ko ne presegajo vsaj dveh izmed naslednjih meril:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ povprečno število zaposlenih ne presega 5, ➤ letni prihodki so nižji od 20 mio SIT, ➤ povprečna vrednost aktive na začetku in na koncu obračunskega leta ne presega 10 mio SIT. <p>Podjetniki morajo o izbranem sistemu vodenja poslovnih knjig pisмено obvestiti pristojni davčni organ najkasneje do 31. decembra tekočega leta za naslednje odmerno leto. V primeru, ko prične zavezanec poslovati med letom, mora pisмено javiti izbrani sistem vodenja poslovnih knjig najkasneje v 8 dneh po pričetku poslovanja. Med letom se izbrani sistem vodenja poslovnih knjig ne sme spremeniti.</p>	<p>Poslovne knjige se vodijo po sistemu dvostavnega knjigovodstva.</p> <p><i>Družba oblikuje kontni načrt, ki temelji na računovodskih standardih. Pri oblikovanju kontnega načrta mora spoštovati izbrani predpisani kontni okvir.</i></p> <p><i>Vrste poslovnih knjig in knjigovodskih listin, njihovo vsebino, nadzor, gibanje in hranjenje podrobneje urejajo slovenski računovodski standardi.</i></p>

Poslovne knjige:

S.P.	D.O.O.
<p>V sistemu dvostavnega knjigovodstva ni bistvene razlike z d.o.o.-jem.</p> <p>Podjetniki, ki vodijo poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva, so dolžni voditi knjigo prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev, knjigo ostalih terjatev in obveznosti ter register osnovnih sredstev.</p> <p>Zasebniki so dolžni voditi poslovne knjige oziroma evidence za davčne potrebe.</p> <p>Poslovnih knjig niso dolžni voditi tisti zasebniki, ki imajo po zakonu o dohodnini možnost, da se jim dobiček ugotovi tako, da se od ustvarjenih prihodkov odštejejo odhodki v pavšalno določenem odstotku ali</p>	<p>Vrste poslovnih knjig podrobno ureja SRS 22. Po tem standardu družba organizira temeljne in pomožne knjige. Vodenje temeljnih knjig je obvezno, vodenje pomožnih knjig pa samo, če verodostojni podatki, ki se ponavadi dobivajo s pomožnimi knjigami, niso zagotovljeni drugače.</p> <p>S temeljnimi knjigami sta mišljena dnevnik in glavna knjiga. Pomožne knjige so analitične evidence in druge pomožne knjige. Analitične evidence so razčlenitve temeljnih kontov glavne knjige, na primer analitične evidence opredmetenih osnovnih sredstev, materiala, proizvodnje, proizvodov, kupcev, dobaviteljev in druge. Med druge pomožne knjige, ki praviloma dopolnjujejo konte glavne knjige, štejemo</p>

tako imenovani normirani odhodki. Značilno za te odhodke je, da so po davčnih predpisih avtomatično priznani v določenem odstotku od bruto odhodka, ne da bi bilo treba dokazovati upravičenost njihovega nastanka z ustreznimi listinami.	blagajniško knjigo, register opredmetenih osnovnih sredstev, knjigo prejetih računov, knjigo zapadlosti menic v plačilo, knjigo delničarskih vlog in druge po potrebah podjetja.
--	--

Letno poročilo in pojasnila računovodskih izkazov

Poročanje je povezano s stroški. Čim obsežnejše je, dražje je in obratno. Zato mora biti optimalno. Podjetniki težijo, da čim bolj zmanjšajo stroške poročanja zunanjim uporabnikom (država, statistika, davkarija itd.). Zato včasih pri odločanju o obliki organiziranosti opravljanja dejavnosti prevlada tudi oblika poročanja zunanjim institucijam.

S.P.	D.O.O.
<p>Podjetnik sestavi na podlagi podatkov iz poslovnih knjig in opravljenega popisa ob koncu leta letno poročilo, ki obsega:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ bilanco stanja, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu koledarskega leta, ➤ bilanco uspeha, ki prikazuje stroške, donose in poslovni izid v koledarskem letu. <p>Letnega poročila ni potrebno sestaviti podjetnikom, ki lahko na podlagi drugih predpisov vodijo evidenco prejetih in izdanih listin, in tistim, ki se jim davčna osnova ugotavlja z upoštevanjem normiranih stroškov.</p>	<p>Letno poročilo obsega računovodske izkaze in v prilogi pojasnila k tem izkazom ter poslovno poročilo. Računovodski izkazi in pojasnila sestavljajo letno računovodsko poročilo kot podlago za oblikovanje poslovnega poročila.</p> <p>Obvezna računovodska izkaza sta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ bilanca stanja, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu poslovnega leta, ➤ izkaz uspeha, ki prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v poslovnem letu <p>Družbe, ki so zavezane k reviziji (to so velike d.o.o.), morajo poleg teh izkazov sestaviti še izkaz finančnih tokov v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi.</p>
<p>Pri enostavnem knjigovodstvu ni potrebno oblikovati razkritij k računovodskim izkazom.</p>	<p>Pojasnila (razkritja) so sestavina poročila. Vsebovati morajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>informacije o uporabljenih metodah vrednotenja postavk v računovodskih izkazih,</i> ➤ <i>razčlenitev sintetičnih podatkov iz računovodskih izkazov, ki omogočajo njihovo lažje razumevanje in analiziranje,</i> ➤ <i>podatke o delu organizacijskih enot v tujini.</i>

Obdavčitev

To je nedvomno izredno pomemben element. Gospodarno je ravnanje, ki vodi k zmanjševanju davčnih obveznosti. Prav tako je normalno, da lastniki želijo unovčiti ustvarjene rezultate. Zato sta vprašanji obdavčitve in možnosti unovčitve ustvarjenih rezultatov zelo pomembna dejavnika.

Davek od dobička

S.P.	D.O.O.
<p><u>Zavezanec</u> za davek iz dejavnosti je fizična oseba - s.p. Davek se plačuje na osnovi zakona o dohodnini.</p> <p><u>Davčno osnovo</u> lahko po zakonu o dohodnini ugotavljamo na dva načina:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ z upoštevanjem normirano priznanih odhodkov, ➤ z upoštevanjem dejansko nastalih davčno priznanih odhodkov, ➤ od 1. januarja 1998 pa obstaja tudi možnost, da se osnova ugotavlja na podlagi obračuna, ki ga izvrši davčni zavezanec sam (ta način lahko uporabljajo samo tisti davčni zavezanci, ki vodijo poslovne knjige na način, ki velja za gospodarske družbe, ne pa tudi tisti, ki vodijo poslovne knjige po pravilniku o vodenju poslovnih knjig). <p><u>Davčna stopnja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ če ugotavljamo davčno osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov, je stopnja obdavčitve 25 %, ne glede na odstotek priznavanja normiranih odhodkov in ne glede na višino tako ugotovljenega dobička. ➤ če se dobiček ugotavlja z upoštevanjem dejansko nastalih odhodkov, se uporabljajo progresivne davčne stopnje, lestvica pa je objavljena v 49. členu zakona o dohodnini <p>V obeh primerih pa gre za akontacijo dohodnine.</p> <p><u>Dejanska obdavčitev je odvisna od skupne dohodninske osnove</u> občana in je progresivna (dohodninska lestvica).</p>	<p><u>Zavezanec</u> za plačilo davka od dejavnosti je d.o.o.. D.o.o. je pravna oseba, zato plačuje davek od dobička v skladu z zakonom o davku od dobička pravnih oseb.</p> <p><u>Davčna osnova</u> je dobiček, ki se ugotovi v davčnem izkazu. Dobiček se ugotovi tako, da se od ustvarjenih davčnih prihodkov davčnega zavezanca odštejejo davčni odhodki, ki so natančno določeni z zakonom o davku od dobička pravnih oseb.</p> <p><u>Davčna stopnja:</u> Davek se plačuje po stopnji 25 %.</p> <p><i>V primeru, da podjetnik želi iznesti dobiček iz d.o.o. (izplačilo dobička), se izplačani zneski všttevajo v njegovo dohodninsko osnovo.</i></p>

Davek od prometa proizvodov in storitev

Davčni zavezanec za davek od prometa proizvodov in storitev je vsaka pravna oseba, zasebnik in fizična oseba, ki prodaja proizvode oziroma opravlja storitve končnemu porabniku. Prometnodavčna zakonodaja načeloma izenačuje vse gospodarske subjekte – pravne osebe in zasebnike.

3. Sklep

V sestavku smo prikazali nekatere dejavnike, ki vplivajo na odločitev, ali opravljati dejavnost v okviru d.o.o. ali s.p.. Priporočamo, da se vsaki obravnavani dejavnik vrednoti. Pri tem se ne sme zanemariti tudi drugih dejavnikov, ki v tem sestavku niso obravnavani (na primer osebnost podjetnika, kvalifikacijska struktura zaposlenih in podobno). Na osnovi njihove medsebojne primerjave in njihovega ocenjevanja se oblikujejo dejavniki, ki so prevladujoči in vplivajo na izbor organizacijske oblike.